

EUROPOS KOMISIJOS ATSAKYMAI Į EUROPOS AUDITO RŪMŲ SPECIALIOSIOS ATASKAITOS

„ENERGIJOS VARTOJIMO EFEKTYVUMAS ĮMONĖSE. ŠIEK TIEK SUTAUPYTOS ENERGIJOS, TAČIAU PLANAVIMO IR PROJEKTŲ ATRANKOS TRŪKUMAI“ PASTABAS

SANTRAUKA

I. Energijos vartojimo efektyvumas yra labai svarbus siekiant bendrų energetikos sąjungos tikslų ir 2030 bei 2050 m. ES energetikos ir klimato politikos tikslų, išdėstytų Europos žaliojo kurso komunikate.

Esminis energijos vartojimo efektyvumo politikos stiprinimas yra neatsiejama visų scenarijų, kuriuos Komisija išnagrinėjo 2030 m. klimato politikos tikslo įgyvendinimo plane, dalis¹. Todėl Komisija pasiūlė atlikti Energijos vartojimo efektyvumo direktyvos (EVED) peržiūrą, kuri yra įtraukta į Pasirengimo įgyvendinti 55 % tikslą priemonių rinkinį².

Energijos vartojimo efektyvumo užmojis turėtų būti padidintas nuo 32,5 proc. pagal dabartinę EVED (ir mažiau nei 30 proc. pagal nacionalinius energetikos ir klimato srities veiksmų planus (NEKSVP)) iki 36 proc. galutinės energijos suvartojimo ir iki 39 proc. pirminės energijos suvartojimo, o tai atitinka siūlomą 9 proc. tolesnį energijos suvartojimo mažinimą ES.

II. Kad energetikos pertvarka būtų sėkminga, visi ekonomikos sektoriai turi efektyviau vartoti energiją. Įmonės veikia pramonės, transporto ir paslaugų sektoriuose, kuriems tenka daugiau kaip du trečdaliai galutinės energijos suvartojimo.

Dauguma valstybių narių įgyvendinamų energijos vartojimo efektyvumo finansavimo priemonių yra energijos vartojimo efektyvumo įpareigojimų pagal EVED 7 straipsnį dalis. Komisijos pasiūlyme dėl EVED peržiūros šie įpareigojimai sugriežtinti, t. y. beveik dvigubai padidintas reikalaujamas sutaupyti energijos kiekis – nuo 0,8 proc. iki 1,5 proc. galutinės energijos suvartojimo.

Sektoriuose, kuriems taikomos įgyvendintos politikos priemonės, didžiausia sutaupyta energijos dalis, apie kurią pranešė valstybės narės, susijusi su kompleksinėmis priemonėmis, kurių negalima priskirti vienam sektoriui. Dauguma priemonių, apie kurias pranešta, yra skirtos paslaugoms ir pramonės šakoms, kurios apima daugumą įmonių (išskyrus transporto bendroves) ir viešąjį sektorių.

III. Sanglaudos politikos fondai yra vienas iš pagrindinių ES finansavimo šaltinių, skirtų tiesioginėms investicijoms į energijos vartojimo efektyvumą įmonėse remti. Ši parama yra labai svarbi, atsižvelgiant į tai, kad energijos vartojimo efektyvumo didinimas yra viena iš sričių, kuriai labiausiai trūksta investicijų ES, ir į tai, kad ES finansavimas yra pagrindinė varomoji jėga didinant ir pritraukiant investicijas, skirtas energijos vartojimo efektyvumui didinti.

V. EVED pabrėžiamas energijos taupymo potencialas ir įmonių indėlis siekiant Sąjungos energijos vartojimo efektyvumo tikslų. Į privalomus nacionalinius efektyvaus energijos vartojimo veiksmų planus (NEEVVP) įtraukti valstybių narių finansavimo poreikiai.

¹ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Platesnis Europos 2030 m. klimato srities užmojis. Investavimas į neutralaus poveikio klimatui ateitį žmonių labui“, COM(2020) 562 *final*, 2020 09 17.

² Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „55 % tikslas – pasiekiamas. ES 2030 m. klimato tikslo įgyvendinimas siekiant neutralizuoti poveikį klimatui“, COM(2021) 550 *final*, 2021 07 14.

VI. Nepaisant to, kad kai kuriose programose nebuvo aiškios sąsajos su planavimo dokumentais, nacionalinių valdžios institucijų atrinkti projektai padėjo įgyvendinti šiuos prioritetus. Pagal 2014–2020 m. taisykles finansavimo priemonių pasirinkimo pagrįsti nereikėjo, bet to bus reikalaujama naujuoju laikotarpiu.

VIII. Komisija sutinka su Audito Rūmų vertinimu, kad investicijos iš esmės buvo veiksmingos.

X. 2021–2027 m. finansavimo laikotarpiu pagal 2 politikos tikslą („Žalesnė ir mažo anglies dioksido kiekio...“) nustatyti du konkretūs tikslai su atskirais bendrais išdirbio ir rezultato rodikliais. Sanglaudos politikos stebėsenos sistema suteiks galimybę atrinkti rodiklius pagal konkrečius tikslus.

Komisija mano, kad pirminės energijos suvartojimo intensyvumas taip pat yra svarbus rodiklis vertinant energijos vartojimo efektyvumo priemones.

XI. Komisija mano, kad Audito Rūmų apskaičiuotas investicijų į įmonių energijos vartojimo efektyvumo didinimą įgyvendinant Europos regioninės plėtros fondus (ERPF) ir Sanglaudos fondus (SF) indėlis 2014–2020 m. laikotarpiu turėtų būti vertinamas atsižvelgiant į 2020 m. energijos vartojimo efektyvumo tikslą. Dėl to, remiantis Audito Rūmų skaičiavimuose padarytomis prielaidomis, galima apskaičiuoti, kad įgyvendinant projektus sutaupytas kiekis atitiktų maždaug 2,3 proc. pastangų, kurių reikia 2020 m. tikslui pasiekti.

Tai yra svarbus indėlis, kai jis vertinamas atsižvelgiant į įvairius subjektus, kurie prisideda prie energijos vartojimo efektyvumo tikslų įgyvendinimo ir kurių tik nedidelė dalis yra įmonės, ir į įvairias priemones, kurias valstybės narės taiko siekdamos savo energijos vartojimo efektyvumo tikslų pagal EVED, Pastatų energinio naudingumo direktyvą (PEND), ES apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą (ATLPS), Pastangų pasidalijimo reglamentą, taip pat transporto priemonių išmetamo CO₂ kiekio normas ir kitas politikos priemones, pavyzdžiui, mokesčių priemones, tiekėjų prievoles, informavimo kampanijas, išmaniuosius skaitiklius ir gaminių politiką (ekologinį projektavimą ir energijos vartojimo efektyvumo ženklavinimą). Iš tiesų ES finansavimo parama, visų pirma ERPF ir SF parama, yra tik pasaulinių pastangų dalis.

XII. Pirma įtrauka. Komisija iš dalies pritaria pirmai rekomendacijai.

Antra įtrauka. Komisija pritaria antrai rekomendacijai.

IVADAS

01. Kaip nustatyta EVED, produkcijos rodiklis galėtų būti susijęs su veiksmingumu, paslaugomis, prekėmis ar energija.

02. Komisija pabrėžia, kad didinant energijos vartojimo efektyvumą taip pat didinamas energijos rinkos atsparumas: mažinama energijos paklausa, energijos importas ir energijos vartotojų sąskaitos už energiją, taigi taip pat sušvelninamas ekonominis ir socialinis energijos kainų kilimo poveikis, kai tai įvyksta.

05. Neseniai pateikto pasiūlymo dėl EVED išdėstymo nauja redakcija 4 straipsnyje nustatytas privalomas Sąjungos tikslas iki 2030 m. 9 proc. sumažinti suvartojamos energijos kiekį (tiek pirminės, tiek galutinės energijos, palyginti su 2020 m. orientacinio scenarijaus 2030 m. prognozėmis). Šis naujas tikslas atitinka galutinės energijos suvartojimo sumažinimą 36 proc. ir pirminės energijos suvartojimo sumažinimą 39 proc. iki 2030 m., kaip nurodyta poveikio vertinime, pridėtame prie Klimato politikos tikslo įgyvendinimo plano³.

07. Peržiūrėtoje 2018 m. EVED nacionaliniai tikslai vadinami nacionaliniais indėliais. Juos nustato valstybės narės.

³ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Platesnis Europos 2030 m. klimato srities užmojis. Investavimas į neutralaus poveikio klimatui ateitį žmonių labui“, COM(2020) 562 *final*, 2020 09 17.

Komisija analizuoja valstybių narių nustatytus nacionalinius indėlius, kad įvertintų, kaip jie bendrai padeda siekti ES tikslo. Tačiau, kadangi nacionaliniai indėliai yra orientaciniai, Komisija neturi įgaliojimų tiesiogiai kištis į šių tikslų įgyvendinimą.

13. NEEVVP suteikė nacionalinių energijos vartojimo efektyvumo strategijų rengimo pagrindą ir apėmė energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemones, kad būtų pasiekti 2020 m. nacionaliniai energijos vartojimo efektyvumo tikslai.

Kaip išdėstyta Energijos vartojimo efektyvumo direktyvoje, į NEEVVP buvo įtrauktas politikos priemonių rinkinys, kad būtų įgyvendintas kiekvienos valstybės narės nustatytas orientacinis nacionalinis energijos vartojimo efektyvumo tikslas.

NEEVVP buvo naudojami kaip išsamūs strateginiai politikos dokumentai, o valstybės narės, rengdamos sanglaudos politikos programas, galėjo pasinaudoti NEEVVP atlikta analize, kad nustatytų kliūtis investicijoms ir apibrėžtų nuoseklų požiūrį, siekdamas didinti energijos vartojimo efektyvumą nacionaliniu lygmeniu. Tačiau NEEVVP priemonės nebuvo tik finansinės priemonės, gaunamos iš ES ar viešojo finansavimo. NEEVVP politikos taikymo sritis buvo plati ir aprėpė tokias politikos priemones kaip mokestinės priemonės, tiekėjų prievolės, informavimo kampanijos, išmanieji skaitikliai, gaminių politika (ekologinis projektavimas ir energijos vartojimo efektyvumo ženklavimas) ir statybos reglamentavimas.

Galiausiai reikėtų patikslinti, kad jie nebuvo teisiškai privalomi nei siektinų tikslų, nei pateiktų planuojamų priemonių atžvilgiu ir kad pagal teisinę sistemą nebuvo reikalaujama nustatyti NEEVVP ir nacionalinio arba ES finansavimo sąsajos, be kita ko, kiek tai susiję su ERPF ir (arba) SF.

PASTABOS

34. b) Nors veiksmų programų (VP) suderinimas su NEEVVP iš tiesų turėtų būti užtikrintas, dėl skirtingo VP ir NEEVVP rengimo bei priėmimo laiko juos suderinti gali būti sudėtinga.

37. Komisija pažymi, jog, norint, kad su energetika ir klimato kaita susijusi pertvarka būtų sėkminga, visi ekonomikos sektoriai turi efektyviau vartoti energiją. Įmonės veikia pramonės, transporto ir paslaugų sektoriuose, kuriems tenka daugiau kaip du trečdaliai galutinės energijos suvartojimo.

43. Komisija nurodo savo atsakymus į 13 ir 34 dalies b punkto pastabas.

44. Slovėnijos vadovaujančioji institucija patvirtino, kad pagal 2014–2020 m. veiksmų programas remiant įmones sanglaudos politikos lėšomis pagal 1-ąją ir 3-iąją veiklos sritis, taip pat esama konkrečių priemonių, kuriomis daugiausia dėmesio skiriama išteklių ir energijos vartojimo efektyvumui įmonėse (daugiausia mažosiose ir vidutinėse įmonėse). Šios priemonės neturi tiesioginio pagrindo NEEVVP, tačiau, rengdama tokio pobūdžio priemones, Ekonomikos ir inovacijų ministerija paprastai derina savo veiksmus su Infrastruktūros ministerija, kuri yra atsakinga už energijos vartojimo efektyvumą. Teikiant paramą įmonėms, išteklių ir energijos vartojimo efektyvumo paprastai siekiama taikant atrankos kriterijus ir skiriant papildomus balus už indėlį į išteklių ir energijos vartojimo efektyvumą⁴.

45. Bendrųjų nuostatų reglamente (BNR) numatyta konkreči NEKSVP sąlyga, kurią valstybės narės turi įvykdyti, kad Komisija galėtų kompensuoti išlaidas. BNR taip pat nustatyta, kad programose turi būti pateikta uždavinių, įskaitant NEKSVP nustatytus uždavinius, santrauka. Nuoseklumo patikra yra daug platesnė nei NEKSVP uždavinių nagrinėjimas.

75. 2014 m. Komisijos techninėse gairėse „Su energija susijusios pastatų renovacijos finansavimas sanglaudos politikos lėšomis“ pabrėžiamas standartų vaidmuo priimant sprendimus dėl investicijų į energijos vartojimo efektyvumą.

⁴ Nuoroda į naujausią Slovėnijos NEEVVP: https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/nepn/dokumenti/nepn_5.0_final_feb-2020.pdf.

Komisija pažymi, kad pagal 2021–2027 m. BNR vadovaujančioji institucija, atrinkdama veiksmus, užtikrina, kad atrinktais veiksmais būtų pasiekta geriausia paramos dydžio, vykdytos veiklos ir tikslų įgyvendinimo pusiausvyra. Atrankos kriterijais ir procedūromis taip pat turėtų būti teikiamas prioritetas tiems veiksams, kuriais užtikrinamas kuo didesnis ES finansavimo indėlis įgyvendinant programos tikslus. Šiomis nuostatomis siekiama užkirsti kelią projektų, kuriais menkai prisidedama prie programos tikslų, atrinkimui. Be to, paramos forma turi būti pagrįsta prieš patvirtinant programą, todėl Komisijai suteikiama galimybė užkirsti kelią dotacijų naudojimui tais atvejais, kai finansinės priemonės būtų veiksmingesnės.

76. Standartai, kartu su kitomis politikos priemonėmis, buvo laikomi esminėmis priemonėmis, kad iki 2030 m. būtų pasiektas didesnis energijos vartojimo efektyvumo užmojis. Standartai gali būti susiję su keliais aspektais, pvz., energijos beveik nevartojančiais pastatais ir reikalavimais pagal Ekologinio projektavimo direktyvą ir reglamentą dėl gaminių energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo. Dėl skirtingo jų pobūdžio ir ES *acquis* įvairovės įmonėms sunkiau nustatyti bendrus standartus.

81. Rizikos mažinimo energijos vartojimo efektyvumo platformos (DEEP) duomenų bazė – Europos Komisijos remiama atvirojo kodo iniciatyva, kurioje informacija teikiama pagal principą „iš apačios į viršų“ ir kuria visų pirma siekiama sumažinti investicijų į energijos vartojimo efektyvumo didinimą riziką, mažinant finansų įstaigų ir rinkos dalyvių suvokiamą energijos vartojimo efektyvumo priemonių riziką. Ji buvo sukurta ne tam, kad būtų parengti oficialūs finansiniai ar techniniai lyginamieji kriterijai, susiję su minimaliais ar vidutiniais energijos vartojimo efektyvumo tikslais. Taip pat svarbu pabrėžti, kad, nors DEEP apima daugiau kaip 17 000 projektų, o neseniai šis skaičius padidėjo iki daugiau kaip 24 000 projektų, kai kurie konkrečioms šalims ir konkrečioms priemonėms skirti pogrupiai gali būti nepasiekę kritinės apimtys, kad būtų galima atlikti statistiškai svarbius palyginimus.

88. Komisija pabrėžia, kad, kaip Audito Rūmai nurodė 81–87 pastabose, energijos vartojimo efektyvumo projektai buvo veiksmingi.

Be to, Komisija mano, kad rizikos mažinimo energijos vartojimo efektyvumo imtis ir imtis, kurią Audito Rūmai naudojo atlikdami šį auditą, gali skirtis, ir taip galima paaiškinti Audito Rūmų nustatytus skirtumus, susijusius su išlaidų, kurių buvo galima išvengti, mediana.

Iš tiesų, išlaidų, kurių buvo galima išvengti, mediana gali labai skirtis priklausomai nuo konkrečių priemonių rūšių arba skirtingų valstybių narių ar regionų. Todėl dėl šių į imtį įtrauktų kintamųjų santykinio svorio skirtumų gali skirtis imčių medianos vertės. Be to, Komisija pabrėžia, kad dalis projektų, įtrauktų į DEEP duomenų bazę, galėtų būti laikomi geriausios patirties pavyzdžiais, susijusiais su investicijomis į energijos vartojimo efektyvumą, siekiant parodyti investicijų į energijos vartojimo efektyvumą finansinę naudą ir skatinti tokių patikimų investicijų ekonominius argumentus. Tai taip pat galėtų lemti mažesnę DEEP duomenų bazės išlaidų medianą, palyginti su ERPF ir SF projektais.

94. Bendras atsakymas į 94–98 dalių pastabas

Atliekant išlaidų efektyvumo vertinimus turi būti atsižvelgiama ne tik į sutaupyto energijos kiekį, bet ir į įvairių investicijų į energijos vartojimo efektyvumo didinimą naudą, indėlį siekiant įvairių politikos tikslų, jų pajėgumą paskatinti privačias investicijas sudėtingesnėse srityse ir jų teikiamą naudą, susijusią ne tik su energijos taupymu, bet ir su ekonominiu, socialiniu ir aplinkosauginiu poveikiu.

Tai apima, *inter alia*, šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimą, bendrą įmonių sąnaudų mažinimą dėl didesnio našumo ir konkurencingumo, padidėjusią turto vertę ir turto naudingo tarnavimo laiką bei naujų darbo vietų kūrimą. Kitos išlaidų efektyvumo vertinimų naudos svarbą pramonės sektoriuje patvirtina Tarptautinės energetikos agentūros (TEA) įvertinimas, kad dėl

padidėjusio našumo ir su veikla susijusios naudos gali būti gauta vertė, iki 2,5 karto didesnė už sutaupytos energijos vertę⁵.

98. Reikia nuodugnai įvertinti, kaip tokiems projektams naudojamos ES lėšos. Investicinio projekto veiksmingumas turėtų būti susijęs ne tik su jo finansiniu veiksmingumu, bet ir su kitais kriterijais, pavyzdžiui, energijos taupymu ir išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠESD) kiekio mažinimu, bendrų įmonės išlaidų mažinimu (didinant jos konkurencingumą bei išlaikant ir (arba) kuriant darbo vietas).

99. Tam tikromis sąlygomis (pavyzdžiui, tam tikrose valstybėse narėse), pvz., įmonėms, kurios sunkiai patenka į rinką arba visai į ją nepatenka, kad galėtų pačios finansuoti tokias operacijas, dotacijų panaudojimas gali būti vienintelė galimybė trumpuoju laikotarpiu faktiškai investuoti į energijos vartojimo efektyvumą.

Prieš tvirtindama 2021–2027 m. programas, Komisija patikrins valstybių narių pateiktą dotacijų naudojimo pagrindimą, kad nustatytų, ar atitinkamoje valstybėje narėje ar regione iš tiesų yra sąlygos, dėl kurių reikia naudoti dotacijas.

105. Pagal pasidalijamojo valdymo principą projektų atranka ir projektų atrankos kriterijų pasirinkimas yra susiję su valstybių narių vadovaujančiųjų institucijų įgaliojimais ir atsakomybe. Komisija patarėjos teisėmis dalyvauja stebėjimo komitetuose, jiems tvirtinant projektų atrankos metodiką ir kriterijus.

Atsipirkimo laikas nėra vienintelis veiksmingumo rodiklis ir jį gali būti sunkiau patikrinti, nes jis priklauso nuo įvairių *ad hoc* prielaidų. Dėl to projektų rengėjams gali tekti administracinė našta, kuri juos atgrasytų nuo investicijų ir taip trukdytų siekti politikos tikslų. Taikomos procedūros turėtų būti proporcingos paramos dydžiui ir jomis turėtų būti atsižvelgiama į paramos formą ir kitas konkrečias sąlygas. Be to, kaip nurodyta atsakyme į Audito Rūmų specialiosios ataskaitos Nr. 11/2020 pastabas, Komisija mano, kad pastatų atveju atrankos kriterijai ir procedūros turi būti pritaikyti prie konkrečių kiekvienos priemonės tikslų, atsižvelgiant į tai, kad tokios investicijos į pastatus yra susijusios su konkrečiais projektais, nestandartizuotos ir priklauso nuo kelių veiksnių, pavyzdžiui, pastato būklės, klimato sąlygų, darbo sąnaudų, energijos sąnaudų, medžiagų sąnaudų ir naudojimo pobūdžio.

Galiausiai 2014 m. paskelbtose Komisijos techninėse gairėse „Su energija susijusios pastatų renovacijos finansavimas sanglaudos politikos lėšomis“ teigiama, kad vertinant išlaidų efektyvumą paprastai rekomenduojama naudoti grynąją dabartinę vertę (GDV), o ne paprastą atsipirkimo laiką, nes taip galima atsižvelgti į projekto grynąjį pinigų srautą per visą jo gyvavimo laikotarpį.

107. Teisėkūros institucijos sanglaudos politikos programų veiklos peržiūros planą apibrėžė remdamosi finansiniais ir išdirbio rodikliais, kurie turi būti įvertinti atliekant laikotarpio vidurio peržiūrą ir užbaigus programas.

Pasiūlymas dėl finansuojamų priemonių rezultatų stebėsenos programų nebuvo įtrauktas į norminius reikalavimus ir dėl to būtų atsiradusi labai didelė našta valdžios institucijoms ir paramos gavėjams. Programų poveikio vertinimas yra programos vertinimo nacionaliniu ir ES lygmenimis klausimas.

Teisėkūros institucijos apibrėžė veiklos peržiūros plano reikalavimus 2014–2020 m. teisės aktuose. 2021–2027 m. teisėkūros institucijos iš dalies pakeitė su veiklos peržiūros planu susijusias nuostatas, kad būtų įtraukti rezultato (išdirbio) rodikliai paramos gavėjų lygmeniu.

110. Dabartinis numatomas išmetamo ŠESD kiekio sumažinimo tikslas yra 20 mln. tonų pagal įvairius investavimo prioritetus, įskaitant energijos vartojimo efektyvumą. Mažesnis tikslas daugiausia grindžiamas tuo, kad pradinėse programose buvo pašalinta nedaug skaičiavimo klaidų.

⁵ Pavyzdžiui, remiantis TEA tyrimu „Capturing the Multiple Benefits of Energy Efficiency“ („Daugialypės energijos vartojimo efektyvumo naudos išnaudojimas“), kai „našumo ir su veikla susijusios naudos pramonės įmonėms vertė buvo įtraukta į jų tradicinius vidinės grąžos normos skaičiavimus, energijos vartojimo efektyvumo priemonių atsipirkimo laikotarpis sutrumpėjo nuo 4,2 iki 1,9 metų“.

Bendras įmonių energijos vartojimo efektyvumo rodiklis nenustatytas. Tačiau keliose programose taikytas investavimo prioritetą 4b, kartu naudojant įmonių rodiklius ir bendrą numatomo išmetamo ŠESD kiekio mažinimo rodiklį (taikant nacionalines metodikas)⁶.

112. 2014–2020 m. konkrečios programos rezultato rodikliai turėjo būti poveikio ar konteksto rodikliai, skirti bendrai tendencijai, prie kurios turėjo prisidėti programa, nustatyti⁷.

114. Dėl savo pobūdžio konkrečios programos rodikliai yra būdingi konkrečiai programai. Jais buvo siekiama stebėti remiamų projektų aspektą programos lygmeniu.

116. b) 2021–2027 m. finansavimo laikotarpiu pagal 2-ąją politikos tikslą („Žalesnė ir mažo anglies dioksido kiekio...“) nustatyti du atskiri konkretūs tikslai: 2.1 „Energijos vartojimo efektyvumo skatinimas ir išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimas“ ir 2.2 „Atsinaujinančiųjų išteklių energijos skatinimas pagal Direktyvą (ES) 2018/2001...“. ERPF / SF reglamento 2021/1058 I priede atskirai nustatyti su abiem konkrečiais tikslais susiję bendri išdirbio ir rezultato rodikliai. Sanglaudos politikos stebėsenos sistema (pagal BNR (ES) 2021/1060) suteiks galimybę atrinkti rodiklius pagal konkrečius tikslus.

Komisija mano, kad pirminės energijos suvartojimo intensyvumas taip pat yra svarbus rodiklis vertinant energijos vartojimo efektyvumo priemones.

Be to, pastatų atveju PEND (3 straipsnyje ir I priede) nustatytoje metodikoje atsinaujinančiųjų išteklių energija įvardijama kaip viena iš pastato energinio naudingumo sudedamųjų dalių. Pastato energinis naudingumas matuojamas kWh/m² per metus, sujungiant energijos poreikį, energijos vartojimą ir gamybą vietoje (pvz., dujas iš tinklo, elektros energiją iš tinklo ir atsinaujinančiųjų išteklių energiją vietoje). Apskaičiuojant pastato energinį naudingumą yra svarbi sutaupyta energija ir pagaminta atsinaujinančiųjų išteklių energija.

120. Komisija mano, kad Audito Rūmų apskaičiuotas indėlis turėtų būti vertinamas atsižvelgiant į kitas aplinkybes. Visų pirma reikėtų atsižvelgti į įvairias priemones, kurias valstybės narės taiko siekiamos pasaulinio tikslo. Energijos vartojimo efektyvumas didinamas kitomis politikos priemonėmis, t. y. mokesčių priemonėmis, tiekėjų įpareigojimais, informavimo kampanijomis, išmaniaisiais skaitikliais ir gaminių politika (ekologiniu projektavimu ir energijos vartojimo efektyvumo ženklavimu).

Be to, Komisija mano, kad Audito Rūmų apskaičiuotas indėlis turėtų būti vertinamas atsižvelgiant į 2020 m. energijos vartojimo efektyvumo tikslą, o ne 2030 m. tikslą, nes projektai atitinka 2014–2020 m. programavimo laikotarpį, o dėl 2030 m. energijos vartojimo efektyvumo tikslo susitarta tik 2014–2020 m. programavimo laikotarpio pabaigoje, 2018 m. gruodžio mėn. teisėkūros institucijoms priėmus Energijos vartojimo efektyvumo direktyvą, kuria iš dalies keičiama Direktyva (ES) 2018/2002. Todėl ankstesnių laikotarpių duomenimis grindžiamas atskaitos taškas būtų 2013 m. ir, remiantis Audito Rūmų pateikta logika, taupymo pastangos siekiant 2020 m. energijos vartojimo efektyvumo tikslų 2014 m. pradžioje, kai prasidėjo 2014–2020 m. programavimo laikotarpis, buvo 21 mln. tne. Todėl galima apskaičiuoti, kad pradėjus įgyvendinti visus finansuojamus projektus sutaupytas kiekis atitiktų maždaug 2,3 proc. pastangų, kurių reikia 2020 m. tikslui pasiekti.

IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

⁶ <https://cohesiondata.ec.europa.eu/stories/s/In-profile-Cohesion-policy-reducing-GHG/cwbb-y39w>.

⁷ Žr. sąvokų ir rekomendacijų dokumentą:

https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/guidance_monitoring_evaluation_en.pdf.

123. Kaip pabrėžta pirmiau, sanglaudos politikos fondų vaidmuo energetikos srityje yra padėti siekti Sąjungos klimato ir energetikos politikos tikslų, įskaitant energijos vartojimo efektyvumo tikslus.

Komisija mano, kad, priešingai, nei teigiama šioje dalyje, bendri ataskaitos rezultatai įrodo, kad sektoriaus projektai labai padėjo siekti ES tikslų. Taip įvyko dėl to (o ne nepaisant to), kad valstybėms narėms buvo suteikti įgaliojimai taikyti atrankos kriterijus ir procedūras, kurie atitiko paskirtį, atsižvelgiant į konkrečias nacionalines ir regionines aplinkybes. Į 2021–2027 m. programą įtrauktos nuostatos, kuriomis būtų padidintas veiksmingumas, pavyzdžiui, geresnis suderinimas su strategine programa ES lygmeniu, aktyvesnis Komisijos dalyvavimas priimant sprendimus dėl paramos formos ir paprastesnės dotacijų ir finansinių priemonių derinimo procedūros. Tačiau, atsižvelgiant į tai, kad galimybės gauti finansavimą, įmonių pajėgumai, pajamų lygis ir rinkos nepakankamumo pobūdis labai skiriasi visoje ES ir dažnai pačiose valstybėse narėse, būtų pakenkta veiksmingumui, jei sprendimai dėl projektų atrankos kriterijų ir procedūrų būtų priimami ES lygmeniu.

1 rekomendacija. Įvertinti sanglaudos politikos fondų galimą ir faktinį indėlį į energijos vartojimo efektyvumą

Komisija nepitaria šios rekomendacijos a punktui.

a) Komisija, vertindama 2021–2027 m. programas, apsvairstys, ar planuojamas energijos vartojimo efektyvumo finansavimas gali suteikti didžiausią įmanomą pridėtinę vertę, atsižvelgiant į ES tikslus ir prioritetus, taip pat į nacionalinius, regioninius ir vietos poreikius ir apribojimus. Ji taip pat įvertins, ar įvykdyta su nacionaliniais energetikos ir klimato srities veiksmų planais susijusi reikiama sąlyga.

b) Komisija pritaria šios rekomendacijos b punktui.

130. Standartai, kartu su kitomis politikos priemonėmis, buvo laikomi esminėmis priemonėmis, kad iki 2030 m. būtų pasiektas didesnis energijos vartojimo efektyvumo užmojis. Standartai gali būti susiję su keliais aspektais, pvz., energijos beveik nevartojančiais pastatais ir reikalavimais pagal Ekologinio projektavimo direktyvą ir reglamentą dėl gaminių energijos vartojimo efektyvumo ženklavimo. Dėl skirtingo jų pobūdžio ir ES *acquis* įvairovės įmonėms sunkiau nustatyti bendrus standartus.

132. Komisija mano, kad atliekant ekonominio veiksmingumo vertinimą reikia atsižvelgti ne tik į energijos taupymo galimybes, bet ir į daugialypę investicijų į energijos vartojimo efektyvumą naudą, į tai, kaip įgyvendinamos intervencinės priemonės padeda siekti įvairių politikos tikslų, taip pat į jų teikiamą naudą, susijusią ne tik su energijos taupymu. Tai apima, *inter alia*, šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimą, bendrą įmonių sąnaudų mažinimą dėl didesnio našumo ir konkurencingumo, padidėjusią turto vertę ir turto naudingo tarnavimo laiką bei naujų darbo vietų kūrimą.

Ši nauda įmonėms gali turėti didesnę (kai kuriais atvejais kelis kartus didesnę) teigiamą finansinį poveikį nei energijos taupymas.

2 rekomendacija. Patikrinti, ar finansavimo priemonės pasirinkimas yra tinkamai pagrįstas

Komisija pritaria šiai rekomendacijai.

137. Naudojant bendruosius rodiklius galima nustatyti konkrečius laimėjimus 2014–2020 m., susijusius su investavimo prioritetu 4b „Energinis vartojimo efektyvumo ir atsinaujinančiųjų išteklių energijos naudojimo skatinimas“. Bendrųjų rodiklių sąrašas buvo labiau išplėstas, įtraukiant 2021–2027 m. programų rezultato (išdirbio) rodiklius.

138. Komisija nurodo savo atsakymą į 116 dalies pastabas.

139. Komisija nurodo savo atsakymą į 120 dalies pastabas.